

ארבע מיתות פרק שביעי סנהדרין

קלף א מ"י פ"ה מה"י
עבודת כוכבים
הלכה ס'
קלף ב מ"י ס"ג
הלכה ו'

[ג"ל ברייתות]

קלף ג מ"י פ"ו
מה"י שנגזר עליו
קלף ח מ"י ס"ג
הלכה

[ש"י ח"ס' שבת ענף]

רבא אמר פטור. א"ע ד' דפ' בן סורר ומורה [לקמן דף ע"ד] אמר בעבודת כוכבים יורג ואל יעבור י"ל נהי דחייב למסור עלמו לכתחלה מ"מ היכא דלא מסר את עלמו לא מייחייב מיתה ואין לומר דרבא לטעמיה דאמר בפ' ר' ישמעאל (ז"ו דף נ"ד וס"ג) חפ"י עבודת כוכבים בלינעא קאמר וחי בהן ולא שימות בהן דא"כ הני (*כרייתות) דמייטי לימא דהיתא כמ"ד בפרק בן סורר ומורה [לקמן דף ע"ד] יורג ואל יעבור דפלוגתא דתנאי היא וי"מ הא דאמר יורג ואל יעבור היינו בסתם עבודת כוכבים והכא חייבי בעבודת כוכבים שהכל עובדים מאהבה ומיראה דומיא דהמן דמייטי ומתני' דאחד העובד משמע ליה דחייבי כה"ג דלי' בסתם עבודת כוכבים לא חילטריך דשמעינן ממנאי' דהפטור עלמו לפטור א"ע"ג דמכין לצוויי חייב מיהו היתא דהכין משתיה הוה מני' לאוקומי צבחה עבודת כוכבים אלא דמשני ספיר וז"ל לרבא אמאי לא השתחוה מרדכי להמן וי"ל כדאמר במדרש שהיו ללמים על לבו אי נמי משום קידוש השם כדאמרינן בירושלמי דשביעית (פ"ד) כגון פטום וולגייטום אחים שנתן להם מים צווכית לזבועה ולא קיבלו* :

וכנא

מ"ש איתו מינן יודין ואין דקאמרי אחוי עליה ומתני' כאן ביהודי הניסת כאן ברבים הניסתים יחיד לא מימלך ומעי בתריה רבים מימלכי ולא טעו בתריה אמר רב יוסף מנא אמינא לה דכתובי לא תאבה לו ולא תשמע אליו *הא אבה ושמע חייב איתביה אבוי מי שאני בין ניסת דרבים לניסת יחיד והתניא *כי יסיתך אחיך בן אמך אחד יחיד הניסת * ואחד רבים הניסתים והוציא הכתוב יחיד מכלל רבים ורבים מכלל רבים להחמיר על גופו ולהקל על ממונו רבים מכלל יחיד להקל על גופם ולהחמיר על ממונם בהא מילתא הוא דשאני אבל בכל מילי כי הדדי ניהו אלא אמר אבוי כאן בניסת מפי עצמו כאן בניסת מפי אחרים מפי עצמו מימלך מפי אחרים גריר בתרייהו אמר אבוי מנא אמינא לה דכתובי לא תאבה לו ולא תשמע אליו הא אבה ושמע חייב רבא אמר אידי ואידי בניסת מפי אחרים הא דא"ל כך אוכלת כך שותה כך

מאי שנא איהו. להיות אלוה יותר ממני ואין דקאמר ליה אחוי עליה : **ומתניין** . דקשיין אהדדי הכי מוחקתא רישא דקתני עובד אין אומר לא : **ברבים הניסתים** . דאפילו כתרמו מימלכי והדרי בהו ולא טעו הלך לא קרינא ביה אבה ושמע וכיפא דמחייב צבחה תורה אור ושמע צוית הניסת דכיון דתתירא לאו דעתיה למסדר הוא אבה ושמע ורממנא חייביה : **והוליא סכסוכ יחיד מכלל רבים** . וילך ויעבוד וגו' וסקלתס (דנדים יו') : **ורבים מכלל יחיד** . דלון בסיוף הכה חכה (ס"ג יג) דעיר הגדחת : **למסר על ממונס** . ופרפת צבאש וגו' (ס"ג) אכל יחיד הקל בזמנו של גור עליו לצדו : **מפי עלמו** . שאין אחר מסיתו : **מנא אמנא לה** . דכדברא ניסת מפי אחרים הוא דמחייב : **הא אבה ושמע** . למסיתו חייב : **אידי ואידי בניסת מפי אחרים** . ומשכחת לה ללא נחייב ניסת משום אבה ושמע כגון דלא אמר ליה מסית שבחיה דעבודת כוכבים כך אוכלת וכך שותה דכיון דלא ידע ביה מילתא דשבחיה מהדר קא הדר ביה ולא אבה ושמע : **מנא אמנא לה** . דכי כחוב אבה ושמע בדאמר ליה כך אוכלת וכך שותה משתני : **דכתבי** . דפרשת מסית מאלהי העמים אשר שביתוכם הקרובים אליך או הרחוקים ממך מה לי קרובים ומה לי רחוקים ולמה הזכיר קרוב ורחוק אלא מפני שדרט של מסית לדבר על עבודת כוכבים רחוקה שאינו מכיר בה ומוציא בפיו השקר ואומר כך אוכלת וכך שותה לפיכך אינו אומר לך הסתכל בעבודת כוכבים הקרובות לך ותראה שאין בהם ממש ומהן אתה למד עינין של רחוקים אלמא קרא בדאמר ליה כך אוכלת כחוב : **רב אמי אמר סיפא** . דמחייב דתמורה בישראל מומר דכיון דקבל עליה הו לא הדר ביה שהרי הופקר צדק : **רבינא אמר** . לעולם בישראל גמור וכולה מתני' בחד טעמא ותנא רישא עובד וכיפא אומר ולא זו אף זו קתני כלומר ולא עובד בלבד אמרו אלא אף אומר חייב : **מאהבה ומיראה** . מאהבת אדם ומיראת אדסולא חשבה בלבו באלהות : **חייב** . במזיד ובהתראה במיתה ובשוגג לכסבור מותר לעשות כן חייב בחטאת : **פטור** . בין במזיד בין בשוגג

שבת ע"ב
[ברייתות ג']

סריות ז'

שבת ע"ב
כרייתות ג'

הגהות
הב"ח
(ה) רש"י ד"ה
ושון כ"ו ואחד
משות נמשמע:

דלאו כלום עבד : **אחד העובד** . והלא המזבח והמקטיר עובדין הן אלא הכי קאמר אחד העובד ואפילו מאהבה ומיראה ואחד המזבח לשם אלהות דתנא סיפא לגלוי עליה דרישא דמאהבה ומיראה הוא ואפילו הכי חייב : **דנסינן ר' ירמיה** . אחד העובד כל עבודה שהיא דרכה צדק ואחד המזבח שלא כדרכה ולעולם רישא וכיפא לשם אלהות : **ולא תעבדס** . יתירא הוא : **נעבד כהמן** . שטעה עלמו עבודת כוכבים כדאמר במגילה (דף י"ט) דלי' לאו הכי לא הוה מרדכי מהגרר בו והיה כורע ומשתחוה לו : **והא חמנ** . מיראת המלך הוה פלמי ליה כדכתבי (אסתר ג) כי בן לוה המלך וקתני דלא : **ודלא כהמן** . דקתני יכול אפילו נעבד כהמן לאו למיסר מיראה אלא למיסר אדם הנעבד לשם עבודת כוכבים שגג מיראה למסגר ליה בסתמא והאי דנקט המן משום אדם עלמו עבודת כוכבים הוא : **כסן משוח** . בקרבן עבודת כוכבים : **ר' אומר שאלה מעשה** . אפילו לא נעלם ממנו איסור עבודת הוכבים אלא שגג במעשה חייב וזע"ג דבשאר האמור בו אלא א"כ נעלמה ממנו הלכה דכתבי (ויקרא ד) גבי חטאת לצבור עובד על שגג חייב יחידים כדקתני ואזיל מחייב דבגמ' כהן משוח כחוב (ס"ג) לאשמת העם הרי משוח כלבור אפילו הכי בעבודת כוכבים שקרבנו שוה לשאר יחידים כדקתני ואזיל מחייב דבגמ' מעשה בלא העלם דבר ולקמן מפרש האי שגגת מעשה הכי דמי : **ומכ"ל** . אף כאן אינו חייב אלא בהעלם דבר ובהריות צפ"ב (דף ז') ילפינן טעמא מקרא : **ושון שבעשירי כתיב** . ואפילו לרבנן דלא משוי ליה כשאר יחיד לענין להתחייב בלא העלם דבר מודים הן שאין קרבתו בעבודת כוכבים חלוק משאר יחיד שמביא שעירה דכתיב גבי קרבן עבודת כוכבים בפרשת שלח לך ואם נפש אחת יחיד ואחד נשיא ואחד משוח (ה) משמע וזע"ג כשניא ומשוח חלוקין מן היחידים בשאר מלות שהשניא מביא שעיר זכר ונאכל וכהן משוח פרו ושקרו והיחיד מביא כשבה או שעירה בעבודת כוכבים שוין הן : **ושון שאינו מביא אשם חלוי** . על שום לא הודע שכתובה משום דגבי אשם חלוי כתיב (ויקרא כ) על שגגותי אשר שגג משמע מי שמביא חטאת על הודע דשגגת מעשה מביא אשם חלוי על לא הודע ילא משוח שאין מביא חטאת אלא בהעלם דבר ואשמעינן הכא אפילו לרבי דאמר שיש לך קרבן שהמשוח חייב בשגגת מעשה מודה הוא שאין מביא אשם חלוי וזכרנו (ס"ג) ילפינן גבי חטאת חלוי דמיא חטאת חלוי על לא הודע ילא משוח שאין מביא חטאת אלא בהעלם דבר ואשמעינן העלם דבר ה"ד : **הרי לבו לשמים** . ולא השתחוה זה לעבודת כוכבים לא מויד ולא שוגג הוא אלא לשמים שפרי לשמים נחטין ואפילו היה יודע שזה הבית עבודת כוכבים הוא והוא משתחוה בזהו לשמים אין כאן עונש שהיה אף משתחוה לבית הכנסת לא לבית הוא משתחוה אלא למי ששכן שמו עליה : **אלא דתוא אנדרטא וטגיד ליה** . שראה דמות שהיו רגלין לעשות בדמות המלך והרואה אותו משתחוה לו לכבוד המלך ופעמים שעובדין אותו וזה ראה אחד שהיה נעבד ולא ידע שהוא נעבד והשתחוה לו : **אדי קבליה עליה באלוה** . שהשתחוה לו לשם עבודת כוכבים מויד הוא

גליון הש"ס
תוס' ד"ה רבא . וי"מ
הא דתנא . ע"ל
ס"ג ע"ב תוס' הו"ל :
בא"ד חפ"ג דמכין
לצוויי . ע"ל ס"ג ע"א
תוס' ד"ה אף :

